

TACTICA P.C.R. PENTRU ÎNCHEGAREA UNUI LARG FRONT DEMOCRATIC ÎN PERIOADA 23 AUGUST 1944 — 6 MARTIE 1945

Victoria insurecției armate din august 1944, organizată și condusă de Partidul Comunist Român în condițiile creșterii avântului de luptă al maselor populare și ale succeselor militare obținute de coaliția antihitleristă și, în primul rînd, de glorioasa Armată Sovietică, a constituit o cotitură istorică în viața poporului român. „Înfăptuirea actului istoric de la 23 August . . . a deschis poporului calea luminoasă a făuririi orînduirii socialiste”¹.

În urma insurecției armate victorioase a fost răsturnată dictatura militară-fascistă antonesciană, România a ieșit din războiul antisovietic și, întorcînd armele împotriva Germaniei hitleriste, s-a alăturat Națiunilor Unite care luptau împotriva fascismului.

Răsturnarea regimului fascist din România nu a fost însoțită de trecerea imediată a puterii politice în mîinile reprezentanților maselor populare, dar a creat condiții favorabile desfășurării cu succes a luptei maselor populare, în frunte cu clasa muncitoare, conduse de P.C.R., pentru instaurarea unui regim democratic și înlăturarea completă a burgheziei și moșierimii de la putere.

La 23 august 1944 la cîrma țării a fost instaurat un guvern în care partidele politice din Blocul Național-Democratic — P.C.R., P.S.D., P.N.L. și P.N.Ț. — erau reprezentate prin cîte un ministru secretar de stat fără portofoliu. Majoritatea guvernului, în frunte cu generalul C. Sănătescu, era alcătuită din militari și tehnicieni. Acest guvern, cu toate limitele sale, avea ca program: ieșirea României din războiul hitlerist, încheierea armistițiului cu Națiunile Unite, eliberarea țării de sub jugul fascist, acordarea de drepturi și libertăți publice, adică principalele obiective prevăzute în platforma B.N.D., elaborată de Partidul Comunist Român².

Imediat după 23 august 1944 au fost eliberați deținuții comuniști și ceilalți luptători antifasciști, s-a hotărît revenirea la constituția țării din anul 1923, s-a acordat libertatea presei, a întrunirilor și a organizării partidelor politice nefasciste.

¹ Raportul cu privire la proiectul de Constituție a Republicii Socialiste România prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al Partidului Comunist Român, în *Scinteia* din 21 august 1965.

² *AII*P, nr. 4, din 1964, p. 27.

Prin victoria insurecției armate, regimul burghezo-moșieresc din România a fost puternic zguduit. pozițiile politice ale claselor exploatoare au fost mult slăbite. Reacțiunea internă nu mai avea posibilitatea de a traduce în viață politica de înhămare a poporului român la carul uneia sau alteia din grupările imperialismului mondial.

După 23 august 1944, masele populare, a căror energie revoluționară a fost canalizată de către P.C.R. spre cucerirea a noi și importante poziții politice, au devenit forța hotăritoare în desfășurarea evenimentelor.

Ieșirea Partidului Comunist Român, după 20 de ani, din ilegalitate, începutul activității sale legale în condițiile creșterii impetuoase a luptei revoluționare a maselor a făcut posibilă dezvoltarea acestei lupte, transformarea ei într-o largă mișcare revoluționară, îndreptată spre desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice și trecerea la revoluția socialistă.

Prin descătușarea avîntului revoluționar al maselor, al căror rol a devenit hotărîtor pe arena politică a țării, insurecția armată din august 1944 a „marcat începutul revoluției populare”³ în țara noastră.

Analizînd în mod științific condițiile istorice noi în care a început să se dezvolte revoluția populară, P.C.R., partidul marxist-leninist al clasei muncitoare din țara noastră, și-a dovedit capacitatea de a elabora linia politică cea mai corespunzătoare, de a stabili în mod just etapele procesului revoluționar, căile și metodele cele mai potrivite desfășurării revoluției.

Noile condiții istorice din România, create în urma insurecției armate din august 1944, au impus anumite schimbări în planul strategic și în tactica P.C.R.

După victoria insurecției armate antifasciste, P.C.R. a mobilizat masele populare pentru realizarea următoarelor obiective principale imediate:

„Un guvern democratic care să reprezinte cele mai largi mase populare și cu sarcina de a lua toate măsurile pentru mobilizarea tuturor resurselor materiale și a forțelor populare în vederea efortului de război alături de Uniunea Sovietică și a eliberării țării, pentru exproprierea moșierilor și împărțirea pămîntului lor țăranilor fără pămînt și cu pămînt puțin, democratizarea țării, abolirea măsurilor fasciste și rasiale, pedepsirea criminalilor de război”⁴.

Pentru atingerea acestor obiective, P.C.R. a stabilit ca direcție a loviturii principale „demascarea partidelor burghezo-moșierești, în special a partidului național-țărănesc, precum și a social-democraților de dreapta... și izolarea lor de masele largi ale țărănimii și ale micii burghezii...”⁵.

În această etapă a revoluției populare, clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, dădea bătălia pentru aliați și îndeosebi pentru cîștigarea aliatului principal, „masele de bază ale țărănimii”⁶.

³ Nicolae Ceaușescu, *Partidul Comunist Român — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România*, în *Scînteia* din 8 mai 1966.

⁴ Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvîntări*. Edit. IV, p. 388.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, apărătoare a intereselor claselor exploatatoare, situația internațională a României, avântul revoluționar ce cuprindea din ce în ce mai mult masele populare însetate de libertate și drepturi, dezorientarea și izolarea crescândă a forțelor reacționare au creat posibilitatea desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, sub hegemonia proletariatului și condusă de P.C.R.

Pentru ca posibilitatea desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice să devină realitate, P.C.R. trebuia să elaboreze o tactică justă, bazată pe învățătura marxist-leninistă, care să țină seama pe deplin de cerințele momentului istoric, de condițiile concrete existente în țară după eliberare. „E important să înțelegem — spune V. I. Lenin — că în vremuri revoluționare situația obiectivă se schimbă tot atât de repede și de brusc, pe cât de repede curge în general viața. Și noi trebuie să știm să adoptăm tactica noastră și sarcinile noastre imediate la particularitățile fiecărei situații date”⁷.

Numai în acest chip — ținând seama de cerințele momentului istoric — putea face față P.C.R. sarcinilor uriașe care se ridicau în fața poporului român, numai astfel putea conduce masele la victoria decisivă asupra burgheziei și moșierimii și la lupta activă împotriva fascismului.

În determinarea tacticii partidului, o importanță deosebită o are sesizarea verigii principale a proceselor istorico-sociale. Succesele obținute de P.C.R. se datoresc, printre alte cauze esențiale, și faptului că partidul a știut întotdeauna să desprindă din noianul faptelor acea verigă a cărei sesizare și rezolvare a putut asigura soluționarea cu succes a tuturor celorlalte probleme.

Sesizarea verigii principale constituie o înaltă artă politică, datorită faptului că trecerea de la o verigă la alta nu se produce atât de simplu, deoarece „ordinea în care se succed verigile, forma lor, înlănțuirea lor, deosebirile dintre ele în lanțul evenimentelor istorice nu sînt atât de simple și nici atât de rudimentare ca într-un lanț obișnuit făcut de un fierar”⁸. Găsirea verigii principale în cazul unui asemenea lanț extrem de complex, într-o asemenea corelație universală și reciprocă a fenomenelor, constituie o problemă de dialectică. În același timp însă, descoperirea și sesizarea verigii principale constituie și o problemă a practicii partidului pe tărîm politic⁹. În acest sens a fost folosită această expresie de către clasicii marxism—leninismului. Clasicii marxism—leninismului, ocupîndu-se de problema sesizării verigii principale, au conceput-o întotdeauna ca o problemă de tactică.

A sesiza veriga principală a tacticii partidului înseamnă a desprinde din mulțimea sarcinilor care stau în fața partidului pe aceea a cărei soluționare are o însemnătate centrală, adică sarcina care, odată dusă la bun sfîrșit,

⁷ V. I. Lenin, *Opere*, vol. 23, E.S.P.L.P., 1953, p. 328.

⁸ *Idem*, vol. 33, p. 95.

⁹ Vezi articolul lui N. Kallós, *Despre însemnătatea sesizării verigii principale pentru activitatea practică a partidului*, în *Cercetări filozofice*, nr. 4, din 1955.

asigură rezolvarea cu succes a celorlalte sarcini și pregătește trecerea la rezolvarea sarcinilor care urmează.

Justificînd necesitatea unui ziar politic militant revoluționar pentru întreaga Rusie, ca „verigă principală” — ca problemă nodală a momentului istoric în lanțul problemelor legate de crearea partidului marxist în Rusia, V. I. Lenin scria: „Întreaga viață politică este un lanț nesfîrșit, format dintr-un șir nesfîrșit de verigi. Toată arta omului politic constă tocmai în a găsi și în a se prinde cu toată puterea de veriga care-i poate fi smulsă din mîini cel mai greu, care este cea mai importantă în momentul respectiv și care garantează cel mai mult posesorului verigii posesiunea întregului lanț”¹⁰.

Indicațiile lui Lenin ne ajută să înțelegem rolul practicii în desprinderea verigii principale. În decursul activității practice a partidului, una sau alta dintre probleme ajunge pe primul plan, iar partidul trebuie să găsească în cursul activității sale practice și în cadrul acesteia, veriga principală.

Teza leninistă despre veriga principală în lanțul evenimentelor și al problemelor istorice a servit întotdeauna drept unul dintre principiile cele mai importante în activitatea P.C.R., dobîndind o imensă însemnătate în perioada desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice.

În perioada imediat următoare insurecției armate din august 1944, în fața P.C.R. stăteau o mulțime de sarcini. Astfel: organizarea maselor muncitoare, gruparea în jurul P.C.R. a tuturor forțelor politice antifasciste și democratice care reprezentau masele populare, mobilizarea lor la luptă pentru consolidarea și lărgirea cuceririlor obținute prin victoria insurecției, sprijinirea războiului antihitlerist, democratizarea vieții publice, a aparatului de stat, lichidarea rămășițelor feudale și instaurarea unui regim democratic. Fiecare din aceste sarcini, luate chiar și aparte, ar fi cerut o muncă politică și organizatorică de mari proporții. În realitate însă, toate sarcinile trebuiau duse la bun sfîrșit și, totodată, împreună. P.C.R. a reușit să rezolve cu succes această problemă extrem de grea, pentru că a știut să aleagă din înlănțuirea complexă a acestor sarcini veriga principală a cărei sesizare și soluționare permitea rezolvarea cu succes a sarcinilor multiple și complexe ale desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice.

Care a fost această verigă principală?

După părerea noastră, veriga principală a tacticii partidului în perioada 23 august 1944—6 martie 1945 a fost gruparea tuturor forțelor politice antifasciste și democratice în jurul clasei muncitoare în cadrul Frontului Național-Democratic și mobilizarea lor la lupta revoluționară. Rezolvarea cu succes a acestei sarcini „garanta cel mai mult” Partidului Comunist Român stăpînirea întregului lanț al procesului istoric-social din acea perioadă.

*

¹⁰ V. I. Lenin, *Opere*, vol. 5, p. 482—483.

Faptul că revoluția populară din țara noastră s-a dezvoltat nemijlocit din lupta antifascistă a întregului popor, începînd cu insurecția armată antifascistă, a făcut ca baza de masă a revoluției să aibă un caracter larg. Împletirea sarcinilor agrare, antifeudale ale primei etape a revoluției cu lupta pentru alungarea hitleriștilor de pe teritoriul României și zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste, pentru lichidarea rămășițelor fasciste și democratizarea aparatului de stat a permis clasei muncitoare din țara noastră, sub conducerea P.C.R., să unească în jurul său majoritatea covârșitoare a poporului și să asigure desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice.

Dintre diferitele clase, grupări și pături sociale interesate în desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice, clasa muncitoare era cea mai interesată în victoria revoluției și singura capabilă să ducă după sine masele exploatare, neproletare ale societății împotriva moșierilor, monarhiei și guvernelor cu majoritate reacționară. Ea era clasa cea mai interesată în înlăturarea radicală, pe cale revoluționară, a orînduirii burghezo-moșierești, pentru a crea posibilitatea unei dezvoltări largi și rapide a forțelor de producție, premize necesare socialismului. Clasa muncitoare era forța socială cea mai revoluționară, cea mai consecventă în lupta pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice, ceea ce constituia o condiție indispensabilă trecerii la revoluția socialistă.

Alături de clasa muncitoare, țărănimea muncitoare lupta în primul rînd pentru înfăptuirea imediată a reformei agrare radicale, pentru alungarea primarilor și a altor elemente reacționare din aparatul de stat etc. Lupta pentru satisfacerea revendicărilor țărănimii se împletea strîns cu lupta dusă de toate forțele democratice, sub conducerea clasei muncitoare, pentru cucerirea puterii și pentru asigurarea independenței țării.

V. I. Lenin — dezvoltînd principiul alianței proletariatului cu țărănimea — a arătat că o particularitate a revoluției burghezo-democratice în epoca imperialismului constă în aceea că, fiind îndreptată împotriva rămășițelor feudale din economie și împotriva întregii suprastructuri corespunzătoare acestora, ea provoacă o puternică mișcare a maselor țărănești, care sub conducerea proletariatului luptă pentru confiscarea fără răscumpărare a întregului pămînt moșieresc, pentru transformări democratice radicale. Prin aceasta țărănimea devine una din principalele forțe motrice ale revoluției, aliatul principal al proletariatului. „Sarcina noastră — scria Lenin — este de a ne lămuri nouă și poporului *adevăratul* conținut democratic și revoluționar care se ascunde îndărătul năzuinței generale, dar nebuloase, spre »pămînt și libertate«. De aceea sarcina noastră este să sprijinim și să îmboldim în modul cel mai energic această năzuință și totodată să pregătim elementele luptei socialiste și la sate“¹¹.

Călăuzit de învățătura leninistă, P.C.R. a acordat o atenție deosebită închegării alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare ca principală forță în revoluție, neutralizînd pătura avută a țărănimii — chiaburimea¹².

¹¹ *Idem*, vol. 8, p. 224.

¹² Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvîntări, 1959—1961*, Edit. politică, 1961, p. 12.

În afară de țărănimea muncitoare, clasa muncitoare putea să atragă în alianță și alte pături mic-burghize (meseriașii, micii negustori) și intelectualitatea, pături profund prejudiciate de dictatura militară-fascistă și de războiul antisovietic, fapt datorită căruia voiau să participe la lupta anti-fascistă și erau interesate în democratizarea și refacerea economică a țării, în dezvoltarea ei pe calea progresului.

Un rol însemnat în lupta revoluționară l-au jucat masele muncitoare și alte pături democratice ale naționalităților conlocuitoare, interesate în lichidarea completă a asupririi naționale și în dezvoltarea democratică a țării. Lupta consecventă dusă de partidul comunist împotriva politicii național-șovine a claselor dominante, pentru rezolvarea democratică a problemei naționale, a unit în jurul proletariatului masele muncitoare ale naționalităților conlocuitoare, interesate în înfăptuirea țelurilor revoluției populare.

Armata revoluționară trebuia să unească așadar sub conducerea clasei muncitoare, în frunte cu P.C.R., masele cele mai largi ale oamenilor muncii de la orașe și sate.

Pe baza analizei temeinice a situației create în urma insurecției armate victorioase, P.C.R. a apreciat că în afara rezervelor directe ale revoluției mai puteau fi folosite temporar și anumite rezerve indirecte, anumite pături din rîndurile burgheziei mijlocii și chiar o anumită parte din sînul marii burghezii.

Partidul comunist, bazîndu-se pe învățătura leninistă cu privire la aplicarea cu pricepere a tacticii luptei de clasă, a apreciat că adîncirea contradicțiilor în rîndurile claselor dominante în anii 1934—1938, instaurarea dictaturii militare-fasciste, războiul antisovietic și dominația hitleristă asupra țării au creat anumite condiții ce permiteau folosirea în procesul revoluției și a unei părți a burgheziei.

Ascuțirea acestor contradicții, îmbinată cu schimbarea raportului de forțe pe plan intern și internațional în favoarea democrației, a determinat o parte a burgheziei să se alătore temporar forțelor democratice. Aceasta a ușurat desfășurarea luptei forțelor revoluționare, zdrobirea principalelor forțe politice ale burgheziei și moșierimii: partidele „istorice”.

Folosirea de către P.C.R. a rezervelor indirecte constituie una din trăsăturile specifice ale primei etape a revoluției populare în România, demonstrînd în practică faptul că baza de masă a desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice era mai largă decît cea prevăzută de Congresul al V-lea.

În condițiile înfăptuirii insurecției armate și ale luptei revoluționare în continuă ofensivă, care a urmat, traducerea în fapt a obiectivelor revoluționare depindea de unirea maselor largi populare în jurul partidului comunist, de capacitatea clasei muncitoare de a realiza alianța cu celelalte pături neproletare și în primul rînd cu masele de bază ale țărănimii, de măsura în care forțele democratice reușeau să izoleze partidele „istorice”.

Pornind de la analiza multilaterală a realităților din țară și de la aprecierea marxist-leninistă că revoluția „este rezultatul unui proces istoric

obiectiv al ascuțirii contradicțiilor și al luptei maselor populare din fiecare țară¹³ — P.C.R. a acordat o atenție deosebită concentrării tuturor forțelor politice antifasciste și democratice, a tuturor forțelor sociale interesate în dezvoltarea democratică a țării și în refacerea ei economică.

În condițiile înfăptuirii insurecției armate și ale avântului revoluționar care a urmat, a crescut nivelul de conștiință și organizare al maselor largi populare, în frunte cu clasa muncitoare. P.C.R. se bucura de o puternică influență și autoritate în rândurile maselor. Frontul Unic Muncitoresc, creat în aprilie 1944 între partidele comunist și social-democrat, s-a consolidat și s-a dezvoltat continuu. Mișcarea sindicală, reorganizată pe baza unității de acțiune și a principiului luptei de clasă, a devenit în scurt timp un factor activ de mare însemnătate în lupta pentru înfăptuirea sarcinilor revoluționare. Frontul Plugarilor se afirma ca o puternică organizație a țărănimii, iar Uniunea Patrioților cuprindea și mobiliza mai ales intelectualitatea progresistă.

În scopul închegării tuturor acestor forțe, P.C.R. a propus unirea forțelor politice antifasciste și democratice, a tuturor partidelor și organizațiilor politice din țară, într-un front unic național-democratic, pe baza unui program corespunzător cerințelor și nevoilor maselor populare în etapa respectivă a revoluției. La 6 septembrie 1944 a avut loc ședința de constituire, în condiții legale, a grupului patriotic antihitlerist, format din partidele și organizațiile politice care constituiseră în timpul luptei împotriva dictaturii militare-fasciste Frontul Patriotic Antihitlerist (încheat la începutul anului 1943). În protocolul încheiat cu acest prilej se preciza că forțele politice componente ale grupului se angajează să lupte pentru desăvârșirea operei începute prin insurecția armată antifascistă și se expunea programul pentru a cărui realizare milita grupul patriotic antihitlerist: ducerea războiului antifascist, eliberarea părții de nord a Transilvaniei, asigurarea drepturilor cetățenești și a libertăților democratice, stîrpirea fascismului etc.¹⁴.

Grupul patriotic antihitlerist preconiza lărgirea Blocului Național-Democrat (creat la 20 iunie 1944) într-un front național unic, în așa fel încît toate forțele dornice să lupte împotriva fascismului și pentru democratizarea țării să poată participa la această luptă. Partidele burghezo-moșierești n-au acceptat însă această propunere¹⁵. Astfel ele începeau să-și dezvăluie maselor adevărata față, aceea de sabotare a concentrării forțelor patriotice și a democratizării reale a țării.

În vederea concentrării tuturor forțelor sociale interesate în nimicirea completă a fascismului în exterior și în interior, în democratizarea țării

¹³ *Declarație cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale adoptată de Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din aprilie 1964.* Edit. politică, 1964, p. 48.

¹⁴ *România Liberă* din 9 septembrie 1944.

¹⁵ *Vezi Viitorul* din 17 septembrie 1944 și *Dreptatea* din 30 septembrie 1944.

și în progresul social. P.C.R. a elaborat un program concret, formulând revendicările fiecărei clase și pătri sociale în parte, revendicări care corespundeau sarcinilor și scopurilor urmărite de clasa muncitoare și permiteau crearea unui front comun de luptă împotriva forțelor reacționare.

Încă în luna septembrie 1944. conducerea P.C.R. elaborează un proiect de platformă și îl propune tuturor forțelor democratice. Acest proiect de platformă, publicat la 26 septembrie 1944 cu titlul „Proiectul de platformă al Frontului Național-Democratic din România”¹⁶, a stat la baza creării Frontului Național-Democratic, organizație de largă concentrare a forțelor democratice.

Întocmit pe baza unei analize profund științifice a condițiilor obiective, a raporturilor de forță dintre clasele sociale aflate în luptă, proiectul de platformă F.N.D. corespunzând unui adevărat program, cuprindea sarcini cu caracter democratic, antifascist, antifeudal și antiimperialist.

Proiectul de platformă stabilea principalele țeluri pentru realizarea cărora urma să se ducă lupta revoluționară: formarea unui guvern democratic care să reprezinte masele largi, capabil și animat de dorința mobilizării tuturor resurselor materiale și umane ale țării pentru sprijinirea războiului antihitlerist și pentru eliberarea teritoriului național; înfăptuirea neîntârziată a reformei agrare, prin exproprierea moșierilor în folosul țăranilor fără pământ sau cu pământ puțin; refacerea economiei naționale și ridicarea nivelului de trai; democratizarea reală a vieții politice, prin abrogarea tuturor legilor fasciste, pedepsirea criminalilor de război și epurarea aparatului de stat de elementele fasciste.

În proiectul de platformă se mai prevedea naționalizarea Băncii Naționale și a altor 18 bănci mari, controlul tuturor cartelurilor și naționalizarea celor din industria de bază.

Platforma cerea, totodată, crearea condițiilor omenesti de muncă pentru muncitori și funcționari, stabilirea unor salarii minime în raport cu scumpetea, recunoașterea organizațiilor sindicale, încheierea contractelor colective, libertatea comerțului și a meșteșugurilor etc. Având în vedere continuarea luptei împotriva Germaniei hitleriste, la care și regele își dăduse formal adeziunea, proiectul de platformă nu pune problema desființării monarhiei. În această privință el prevedea doar ca noua constituție a României să fie elaborată mai tirziu, în conformitate cu interesele poporului.

Proiectul de platformă, subliniind însemnătatea istorică pentru poporul român a rolului Armatei Sovietice în eliberarea țării de sub jugul fascist, cerea promovarea unei politici de prietenie sinceră cu U.R.S.S. și încetarea politicii antisovietice, dusă de cercurile reacționare din România.

Proiectul de platformă F.N.D. se încheia cu un apel adresat tuturor partidelor și organizațiilor democratice, de a crea un Front Național-Democratic din reprezentanții cărui să fie format un guvern democrat care să traducă în viață măsurile prevăzute în platformă.

Proiectul de platformă propus de P.C.R. constituia un program revoluționar de acțiune care corespundea năzuințelor marii majorități a poporului. Prin conținutul lui mobilizator, acest program contribuia la dezvoltarea luptei revoluționare în continuă ofensivă. În cursul lunilor următoare, pe baza experienței luptei politice, partidul comunist a introdus în platforma F.N.D. unele modificări de mare importanță, care au dus la lărgirea bazei

¹⁶ Textul proiectului a fost publicat în *Scînteia* din 27 septembrie 1944.

Scanteia

REVISTA LITERARA SI CULTURALA
FONDATA IN 1925

NUMARUL 10 - 1925
BUCURESTI

... (The text in this section is extremely faint and largely illegible due to the quality of the scan. It appears to be the beginning of several columns of prose.)

Comunicatul sovietic

... (This section contains a translated or summarized version of a Soviet communiqué. The text is dense and covers several columns, detailing political or military statements from the Soviet perspective.)

de masă a Frontului Național-Democratic și la întărirea influenței sale politice.

După ce proiectul de platformă elaborat de P.C.R. a fost larg dezbătut și i s-au adus unele modificări neînsemnate, o serie de partide și organizații democratice au aderat la el, închegându-se astfel Frontul Național-Democratic (F.N.D.) a cărui coloană vertebrală o constituia Frontul Unic Muncitoresc.

Frontul Plugarilor, condus de dr. Petru Groza, a subliniat în hotărîrea sa de adeziune că „platforma conține cererile principale ale populației orășenești și satești a țării”¹⁷.

În hotărîrile M.A.D.O.Sz.-ului (denumit din noiembrie 1944 Uniunea Populară Maghiară) cu privire la aderarea acestei organizații democratice la platforma F.N.D. se spunea:

„Noi, ungurii din România, nu putem despărți pentru nici un moment soarta noastră de soarta fraților noștri români. Uniunea pe țară a muncitorilor unguri din România a fost și în trecut adeptă neclintită a conlucrării pașnice între cele două popoare. A trăit strîns legat de urmașii lui Horea, Cloșca și Crișan. Ea cere acum să strîngă și mai mult această legătură în spiritul lui Budai Nagy Antal și al lui Gheorghe Doja”¹⁸.

Împreună cu Frontul Plugarilor și M.A.D.O.Sz.-ul, la platforma F.N.D. și-au dat adeziunea Comisia de organizare a mișcării sindicale unite, Uniunea Patrioților, Uniunea Tineretului Comunist, Uniunea Tineretului Socialist, Organizația Femeilor Democratice și alte organizații democratice, profesionale și culturale, ca Societatea scriitorilor români, Partidul socialist-țărănesc etc.

Platforma F.N.D. a fost întâmpinată cu entuziasm de masele largi ale poporului muncitor. Adunarea ceferiștilor din București din 29 septembrie 1944 a salutat în rezoluția adoptată elaborarea proiectului de platformă F.N.D. și a exprimat dorința maselor muncitoare de a lupta pentru înfăptuirea acestuia¹⁹. Rezoluții identice au fost adoptate de muncitorii de la numeroase întreprinderi din Capitală și din alte orașe ale țării. Clasa muncitoare vedea în platforma F.N.D. acel program a cărui înfăptuire corespundea cerințelor ei. Prevederile platformei mobilizau muncitorii la acțiuni revoluționare.

Platforma F.N.D. a fost aprobată și de țărănimea muncitoare. Reprezentanții sateelor Buciumeni, Vasilați, Aprozi etc., din fostul județ Ilfov, după ce au discutat platforma, au adoptat o hotărîre în care declarau că vor lupta pentru înfăptuirea ei, căci o considerau „ca pe propria platformă a țăranilor”²⁰. Platforma a avut un răsunet identic și la țăranii din alte județe ale țării. Imediat după publicarea platformei au început să ia ființă, sub conducerea P.C.R. și cu sprijinul organizațiilor de masă democratice (Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, M.A.D.O.Sz. etc.), comitete țărănești care treceau la acțiuni revoluționare la sate.

Entuziasmul maselor populare manifestat față de platforma F.N.D. s-a vădit și la adunarea populară de la stadionul ANEF — București, din 8 octombrie 1944, la care au participat peste 100.000 de muncitori, țărani, intelectuali, afirmîndu-și răspicat

¹⁷ *Scînteia* din 2 octombrie 1944.

¹⁸ *Scînteia* din 8 octombrie 1944.

¹⁹ *Scînteia* din 1 octombrie 1944.

²⁰ *Ibidem*.

voința și manifestînd pe străzile Capitalei. Adunarea s-a remarcat și prin faptul că pentru prima oară după 23 august 1944, la o mare manifestație muncitorească au participat și reprezentanții țăranilor, prin Frontul Plugarilor și prin delegațiile de țărani din jurul Bucureștiului, venite să-și exprime voința de luptă pentru pămînt și drepturi.

La numai cîteva zile după marea întrunire populară de la stadionul ANEF, care a cimentat și mai mult unitatea dintre P.C.R. și aripa stîngă a P.S.D., a consolidat alianța cu Frontul Plugarilor, a întărit lupta comună cu Uniunea Patriotilor, Sindicatele Unite și M.A.D.O.Sz.-ul, s-a hotărît formarea unui Consiliu F.N.D. care să exprime în mod unitar voința celor două partide muncitorești și a organizațiilor democratice și patriotice. În acest Consiliu care s-a format la 12 octombrie 1944 au intrat reprezentanții partidelor și organizațiilor democratice aderente la F.N.D.²¹. Constituirea Consiliului F.N.D. a însemnat un mare succes al luptei P.C.R. în ceea ce privește gruparea în jurul și sub conducerea clasei muncitoare a tuturor forțelor democratice și izolarea reacțiunii.

Din inițiativa P.C.R., Consiliul F.N.D. a luat imediat după constituire decizia de a comunica conducerii partidelor național-țărănesc și național-liberal hotărîrea pe care a adoptat-o, de a desființa Blocul Național-Democratic, format în luna iunie 1944, din partidele comunist, social-democrat, național-țărănesc, național-liberal și de a invita aceste partide să adere la F.N.D.²². După cîteva zile de eschivare, cele două partide burghezo-moșierești au refuzat să intre în F.N.D.

Denunțarea acordului privitor la înființarea B.N.D. a fost un act tactic foarte important al partidului comunist. B.N.D. neavînd un program concret de măsuri care să fie îndeplinit după răsturnarea dictaturii militare-fasciste, era folosit de partidele burghezo-moșierești și de monarhie în scopul de a afirma că în toată activitatea lor se conduc după prevederile Blocului Național-Democratic și după înțelegerea celor patru partide care îl alcătuiau. Propunerea adresată partidelor „istorice” de a adera la platforma F.N.D. permitea membrilor de rînd și cadrelor conducătoare cinstite să contribuie la realizarea platformei și în același timp la demascarea politicii antipopulare a conducătorilor reacționari ai acestor partide.

Liderii partidelor burghezo-moșierești s-au împotrivit cu înverșunare realizării platformei F.N.D. Ei au căutat să folosească puterea economică și pozițiile cheie pe care le dețineau în guvernele cu majoritate reacționară, pentru a submina eforturile forțelor populare îndreptate spre desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice. Conducătorii partidelor „istorice” își dădeau seama că realizarea prevederilor platformei F.N.D. ducea la îngustarea considerabilă a bazei lor social-economice și la întărirea continuă a influenței P.C.R. asupra maselor largi populare.

Activitatea politică intensă desfășurată de P.C.R. pentru organizarea și mobilizarea maselor populare a avut drept rezultat o creștere impetuoasă a luptei revoluționare. În toate colțurile țării, rîndurilor forțelor democratice și patriotice li se alăturau tot mai mulți oameni cinstiți, hotărîți să lupte pentru o viață mai bună, pentru progresul patriei. La 24 septembrie

²¹ Arhiva centrală a Institutului de Istorie a Partidului de pe lîngă C.C. al P.C.R. Fond 49, dos. 143, filele 3—4 (proces-verbal de constituire a F.N.D.).

²² *Scînteia* din 15 octombrie 1944.

1944, peste 25.000 de oameni ai muncii din București au demonstrat pe stadionul ANEF pentru unirea tuturor forțelor democratice, pentru nimicirea fascismului și a forțelor reacționare; la 8 octombrie, peste 100.000 de muncitori, țărani și intelectuali cereau formarea unui guvern F.N.D.; la 7 noiembrie, 300.000 de cetățeni ai Capitalei au manifestat, la chemarea P.C.R. și a celorlalte organizații politice grupate în F.N.D., cu prilejul celei de-a 27-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie; la sfârșitul lunii noiembrie 200.000 cetățeni ai Capitalei, mobilizați de F.N.D., au manifestat împotriva acțiunilor mîrșave ale ministrului de interne N. Penescu, care s-a dovedit a fi un înrăit dușman al maselor. Demonstrații și mitinguri asemănătoare se desfășurau la Brașov, Craiova, Ploiești, Tîrgoviște, Constanța, Cluj, Arad, Timișoara etc. Pretutindeni creștea valul luptei forțelor revoluționare. Clasa muncitoare organizată în sindicatele unite se manifesta din ce în ce mai puternic ca forță conducătoare a poporului. Întrucît guvernele cu majoritate reacționară nu luau măsuri concrete pentru îndepărtarea elementelor fasciste din întreprinderi, muncitorii treceau ei înșiși, sub conducerea P.C.R., la epurarea întreprinderilor. Muncitorii curățau întreprinderile de elementele fasciste, reacționare și introduceau controlul muncitoresc asupra producției și repartiției.

Hotărîrea de luptă și combativitatea clasei muncitoare, acțiunile sale unite, au influențat puternic celelalte pături de oameni ai muncii, ceea ce se reflecta în creșterea în intensitate și lărgime a luptei revoluționare.

Mișcarea maselor populare grupate în jurul clasei muncitoare ia în întreaga țară o amploare tot mai mare, elementele noii puteri revoluționare care înfăptuiau programul F.N.D. peste capul majorității reacționare din guvern se afirmă tot mai puternic. Condușe de P.C.R., cele mai largi mase populare iau cu asalt prefecturile, preturile, primăriile, punînd în fruntea acestora oameni aleși din popor. Astfel, în octombrie 1944, în regiunea Constanța, la Mangalia, Izvorul Mare, Corbu, Tuzla, Pecineaga, Negru-Vodă, Mihai Viteazu, Viișoara — țăranii izgonesc pe primarii antonescieni, înlocuindu-i cu primari aleși de popor²³. În comunele din jurul Capitalei s-a petrecut același fenomen²⁴. La Constanța primăria este ocupată la începutul lunii noiembrie de oamenii muncii conduși de comuniști. După numai două zile, muncitorii, sprijiniți de țăranii din județ, iau cu asalt prefectura. În fruntea județului este instalată o conducere democratică. Acțiuni asemănătoare s-au desfășurat la Galați, Tulcea, Tîrgoviște și în alte părți ale țării²⁵. La sfîrșitul lunii noiembrie 1944, în peste 30 de județe ale țării din totalul de 58, funcționau prefecți instalați prin acțiunea revoluționară a maselor populare²⁶.

²³ *Din lupta P.C.R. pentru încheierea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare în bătălia pentru reforma agrară din 1944—1945. Studii și referate monografice*, vol. I, E.S.P.L.P., p. 28—29.

²⁴ Arhiva centrală a I.I.P., dos. 288, fila 3/5.

²⁵ Ibidem, fila 2/4—3/5.

²⁶ I. Necșa, *Aspecte din lupta pentru instaurarea unor autorități locale democratice*, în *Studii*, nr. 4, din 1959, p. 298.

Referindu-se la aceste acțiuni „violente“ ale maselor populare, ministrul de interne de atunci, național-țărănistul N. Penescu, în expunerea sa asupra situației interne prezentată în ședința Consiliului de Miniștri din 20 noiembrie 1944, raporta cu amărăciune: „Aceasta înseamnă domnilor, că acolo, la periferie, se întâmplă altfel decât ceea ce colegii noștri din guvern hotărâsc și decât ceea ce decide guvernul”²⁷. Domnul ministru avea dreptate, poporul condus de P.C.R. acționa „altfel” decât „decidea” majoritatea reacționară din guvern. Poporul ducea o luptă revoluționară pentru traducerea în viață a platformei F.N.D.

La chemarea P.C.R., țărănimea trece în toamna anului 1944 la acțiune pentru îndeplinirea imediată a reformei agrare, în conformitate cu prevederile platformei F.N.D. În unele județe se trece încă în cursul lunilor octombrie-noiembrie 1944 la exproprierea și împărțirea pe cale revoluționară a moșilor criminalilor de război țăranilor fără pământ sau cu pământ puțin (Cluj, Dolj etc.). Valul mereu crescând al luptei maselor populare a dus la răsturnarea într-un timp de câteva luni după insurecția armată a două guverne cu majoritate reacționară. În guvernul de sub președinția generalului N. Rădescu, instaurat la 6 decembrie 1944, în pofida manevrelor reacțiunii, F.N.D. și-a menținut și consolidat pozițiile. În noul guvern, F.N.D. avea poziții însemnate: vicepreședinția Consiliului de Miniștri, 6 ministere și 3 subsecretariate de stat²⁸.

În focul luptelor revoluționare ale maselor au apărut și s-au dezvoltat elemente ale noii puteri democrat-populare — F.N.D., gărzile patriotice înarmate, comitetele sindicale din întreprinderi, uzine și fabrici, comitetele țăărănești, care se opuneau puterii burghezo-moșierești și îndeplineau importante măsuri politice și economice cu caracter democratic.

Creșterea și lărgirea luptei revoluționare, folosirea de către forțele democratice a pozițiilor lor din guvern, din aparatul de stat central și local, zădărniceau din ce în ce mai mult diferitele manevre reacționare ale burgheziei și moșierimii, cercurile lor conducătoare în frunte cu liderii partidelor „istorice” izolându-se tot mai mult de popor.

Intensificarea luptei revoluționare a maselor largi populare a adâncit deruta în rândurile claselor exploatatoare, provocând noi disensiuni și sciziuni în rândurile grupărilor politice burgheze²⁹. În P.N.Ț. numeroși membri și chiar unele organizații locale cereau conducerii să renunțe la poziția ostilă față de revendicările politice și economice ale maselor și să sprijine acțiunile forțelor democratice. În cadrul P.N.L., Gh. Tătăreanu, după în-

²⁷ Arhiva centrală a I.I.P., dos. 288, fila 4/1.

²⁸ Vicepreședintele era dr. Petru Groza, cele 6 ministere: Ministerul Comunicațiilor, al Justiției, al Educației Naționale, al Muncii, al Asigurărilor Sociale, al Minorităților Naționale; iar cele 3 subsecretariate de stat erau: la Ministerul Afacerilor Interne, al Agriculturii și Domeniilor și al Economiei Naționale.

²⁹ Vezi articolul lui P. Nichita, *Activitatea desfășurată de Partidul Comunist Român în primele luni ale anului 1945 în vederea lărgirii bazei de masă a Frontului Național-Democratic și întăririi influenței sale politice*, în AIIP, nr. 5, din 1963.

cercarea nereușită de a lichida vechile fricțiuni cu cercurile conducătoare ale partidului, a trecut în decembrie 1944 la constituirea unei noi grupări liberale.

Aceste manifestări arătau că în partidele burghezo-moșierești existau unele elemente și grupări care înclinau spre forțele democratice și puteau fi atrase de partea acestora.

În vederea consolidării unității de acțiune a tuturor forțelor democratice, a întăririi colaborării în cadrul F.N.D., la 24 decembrie a avut loc o ședință comună a grupărilor din F.N.D. la care au participat miniștri, reprezentanți ai forțelor democratice și delegați din partea tuturor partidelor și organizațiilor democratice. La această ședință, Gheorghe Gheorghiu-Dej, analizând situația creată în țară după instaurarea guvernului Rădescu, a arătat că forțele reacționare au trecut la o acțiune bine organizată, folosind mijloace multiple împotriva Frontului Național-Democratic. Atrăgând atenția asupra faptului că în rândurile F.N.D. se manifestase în acea vreme tendința de a acorda o importanță exagerată luptei de sus, dinlăuntrul guvernului, împotriva forțelor reacționare, în detrimentul luptei de jos, din afara guvernului — Gheorghe Gheorghiu-Dej arăta în continuare, că în acea etapă sarcina principală a partidelor și organizațiilor democratice din F.N.D. era intensificarea activității în vederea cuceririi maselor celor mai largi de partea forțelor democratice, a demascării și izolării de masă a forțelor reacționare. La propunerea P.C.R., ședința a hotărât adoptarea unui plan de acțiune comun pentru toate grupările din F.N.D. în vederea dejucării manevrelor forțelor reacționare. Planul de acțiune prevedea ca partidele și organizațiile democratice, fiecare în parte sau toate în comun, să organizeze întruniri în întreprinderi, instituții, la sate, care să aibă drept obiectiv principal demascarea forțelor reacționare, clarificarea și organizarea maselor³⁰.

Stabilirea tacticii comune a tuturor forțelor politice antihitleriste și democratice în acea perioadă a luptei revoluționare a contribuit la consolidarea Frontului Național-Democratic, la ridicarea avântului de luptă a maselor populare.

În lupta revoluționară pentru dezvoltarea țării pe drumul democrației și progresului, forțele populare în plină desfășurare, sub conducerea P.C.R., au înfrînt, rînd pe rînd, împotrivirea reacțiunii grupate în jurul monarhiei și a partidelor național-țărănesc și național-liberal. Ținînd seama de schimbarea continuă, în procesul luptei revoluționare, a raportului de forțe între clase în favoarea maselor populare, la începutul anului 1945 F.N.D. a lansat lozinca luptei nemijlocite pentru instaurarea puterii populare și a chemat țărănimea muncitoare să treacă imediat la înfăptuirea de jos a reformei agrare.

Analizînd situația creată, luînd în considerare lupta revoluționară mereu crescîndă a maselor populare, P.C.R. a elaborat și a publicat la sfîrșitul

³⁰ Arhiva centrală a I.I.P. fond 49, dos. 143, filele 46—61; cf. Al. Gh. Savu, *Lupta maselor populare pentru instaurarea guvernului democrat (23 august 1944—6 martie 1945)*, în *AIIP*, nr. 4, din 1961, p. 78.

lunii ianuarie 1945 „Programul de guvernare al F.N.D.” prezentat de Gheorghe Gheorghiu-Dej spre discutare tuturor partidelor și organizațiilor democratice în ședința Consiliului F.N.D. din 24 ianuarie 1945³¹ și însoțit de Partidul Social-Democrat, Sindicatele Unite, Frontul Plugarilor, Madosz și Uniunea Patrioților. Acest program concretiza linia tactică a partidului comunist, conținea concluziile trase de partid în momentul istoric respectiv, prevedea măsurile ce trebuiau înfăptuite după cucerirea puterii de către forțele democratice.

Lansarea programului de guvernare al F.N.D. marca un nou pas important în lupta forțelor democratice conduse de P.C.R. pentru lichidarea dominației reacțiunii în guvern și aducerea la cîrma țării a unui guvern democratic. „Experiența făcută de la 23 august 1944 și pînă astăzi — se sublinia în noul program — demonstrează clar întregului popor român că așezarea la cîrma țării a unor guverne în care predomină elementele reacționare, împiedică stabilirea unor relații de prietenie sinceră și durabilă cu U.R.S.S. și cu celelalte țări democratice, împiedică reala democratizare a țării, împiedică scoaterea ei din situația gravă în care se găsește și, în fine, o împiedică să-și cucerească locul în rîndurile popoarelor iubitoare de pace și libertate”³².

Programul preciza că numai un guvern democrat „ieșit din concentrarea într-un singur front F.N.D. a tuturor forțelor democratice legate temeinic pe baza unui program unitar de guvernare a țării” e capabil să stabilească relații de prietenie cu Uniunea Svoietică, cu țările vecine și cu toate țările democratice, să pună capăt speculei, scumpetei, haosului economic și să facă să înceteze suferințele maselor populare, ale muncitorilor, țăranilor, funcționarilor și intelectualilor.

Noul program al F.N.D. relua prevederile cu caracter antifascist și antifeudal cuprinse în platforma F.N.D. din septembrie 1944. Astfel, el prevedea: participarea cu maximum de efort la războiul antihitlerist, îndeplinirea riguroasă a convenției de armistițiu, înlăturarea elementelor fasciste, antonesciene și sabotoare din fruntea întreprinderilor publice și particulare, măsuri severe împotriva sabotajelor și speculanților, arestarea și judecarea criminalilor de război, lichidarea completă a legionarismului și a tuturor rămășițelor hitleriste-fasciste, curățirea aparatului de stat de toate elementele fasciste și profasciste, înfăptuirea unei politici democratice și de înfrățire între poporul român și naționalitățile conlocuitoare. În program se prevedea trecerea la înfăptuirea imediată a reformei agrare, indicîndu-se și principiile ce urmau să stea la baza acesteia: confiscarea pămînturilor criminalilor de război, ale moșierilor fugiți cu hitleriștii, ale sabotajilor, precum și a suprafetelor ce depășeau 50 ha ale celorlalți moșieri. Precizarea că pămînturile mănăstirești și bisericesti erau exceptate de la confiscare avea o mare însemnătate politică, smulgînd din mîna reacțiunii posibilitatea de a folosi împotriva revoluției o parte a clerului și influența de care acesta se bucura în diferite pături ale maselor populare.

Programul de guvernare al F.N.D. preciza și atitudinea față de meseriași, comercianți și industriași, prevăzînd sprijinirea „tuturor factorilor economici”, care voiau să colaboreze cîștigînd la refacerea întreprinderilor, la reorganizarea și ridicarea producției.

Noul program înșcria ca sarcină a forțelor democratice ridicarea nivelului economic, cultural și sanitar al muncitorilor și al tuturor salariaților, precum și prevenirea șomajului.

³¹ Arhiva centrală a I.I.P. fond. 49, dos. 143, filele 110—122 și *Scînteia* din 29 ianuarie 1945.

³² *Ibidem*.

Din programul de guvernare al F.N.D. lipsea prevederea naționalizării marilor bănci și a întreprinderilor industriale de bază ale țării, care figurase în platforma F.N.D. din septembrie 1944. Lipsa acestei prevederi nu era întâmplătoare.

În etapa respectivă, România avea o situație specifică ce nu putea fi comparată cu aceea a țărilor apropiate. România forma un nod de contradicții lăuntrice și externe care făceau să se ciocnească aici o serie întreagă de tendințe, de tentative, de acțiuni duse pe de o parte pentru binele real al țării și al poporului muncitor, iar pe de altă parte pentru a împiedica ca România să fie independentă din punct de vedere economic și politic. Această situație specifică a țării necesita gruparea cât mai largă în jurul și sub conducerea clasei muncitoare a forțelor democratice și patriotice, concentrarea tuturor forțelor care cădeau de acord măcar asupra unor puncte din programul F.N.D. Problemele excepțional de complexe care stăteau în fața poporului muncitor din țara noastră în acea etapă istorică cereau mobilizarea cât mai largă a poporului în jurul programului F.N.D. Partidul comunist tindea să unească toate forțele antifasciste și patriotice, inclusiv forțele interesate în înfrângerea Germaniei hitleriste din sânul burgheziei. Aceasta era singura linie politică justă, care asigura P.C.R.-ului posibilitatea de a izola partidele burghezo-moșierești.

Includerea naționalizării marilor bănci și a întreprinderilor industriale de bază ale țării în programul F.N.D. din septembrie 1944, care urmărea în esență desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice, provoca confuzii în privința sarcinilor imediate și făcea ca acea parte a burgheziei liberale care era interesată în a se alătura forțelor democratice, să se coalezeze în jurul programului partidelor „istorice”. Lozinca naționalizării, „creație” a lui L. Pătrășcanu, producea panică, teamă și dezorientare, evaziune de valori peste graniță în dauna intereselor economice, financiare, materiale, ale țării. „Lansarea lozincii naționalizării marilor bănci și a întreprinderilor de bază și includerea ei în platforma F.N.D. a fost acceptată fără o analiză temeinică, absolut concretă, a tuturor factorilor care stăteau la baza schimbărilor produse în țară, a fost o lipsă de abilitate politică, de supleță necesară momentului politic” — arăta Gheorghe Gheorghiu-Dej³³.

Prin înlăturarea din programul F.N.D. a punctului privitor la naționalizare, devenea posibilă o colaborare cu acea parte a burgheziei care suferise și ea unele prejudicii economico-financiare în urma acaparării unor poziții principale în economia națională de către monopolurile germane și era interesată să participe la lupta contra Germaniei hitleriste, dar era ostilă naționalizării industriei, fiind proprietara unor întreprinderi industriale și bancare.

Scoaterea din program a acestui punct corespundea în totul cerințelor momentului istoric și crea posibilități noi partidului comunist, de a intensifica mișcarea revoluționară a întregului popor împotriva politicii antinaționale a guvernului Rădescu, făcînd posibilă colaborarea cu forțele politice din afara F.N.D.

Într-un timp scurt, programul de guvernare al F.N.D. a căpătat sprijinul călduros al marei majorități a poporului.

Programul a fost salutat și sprijinit cu entuziasm de delegații Congresului Sindicatelor Unite din România (26—30 ianuarie 1945) și de masele largi ale muncitorimii. El era discutat în întreprinderi, fabrici și uzine. Muncitorii și funcționarii progresiști vedeau în el un program care corespundea intereselor lor vitale. Muncitorii celei mai importante întreprinderi metalurgice din Capitală, „Malaxa”, au adoptat la adunarea lor generală o rezoluție în care se spunea că ei nu vor înceta lupta pînă ce nu se va instaura un guvern al F.N.D.³⁴. Rezoluții asemănătoare au fost adoptate în toate întreprinderile din București, Ploiești, Brașov și alte orașe din țară. Femeile muncitoare s-au angrenat de asemenea în lupta pentru realizarea programului. La 31 ianuarie 1945, în Capitală a avut loc prima conferință pe țară a femeilor muncitoare din România. Participantele la conferință s-au angajat să lupte pentru formarea

³³ Arhiva centrală a I.I.P. fond. 3, dos. 3, fila 65.

³⁴ *Scînteia* din 2 februarie 1945.

unui guvern al F.N.D., singurul în măsură să transforme în realitate revendicările democratice³⁵.

Țărănimia a răspuns de asemenea cu căldură la programul de guvernare al F.N.D. Politica guvernelor cu majoritate reacționară și atitudinea partidelor burghezo-moșierești față de reforma agrară o convingeau tot mai mult că guvernele cu majoritate reacționară și partidele național-țăranesc condus de I. Maniu și național-liberal condus de D. Brătianu sînt împotriva satisfacerii cerințelor lor juste. În rezoluțiile adoptate la adunările ținute, țăranii se ridicau împotriva tacticii tergiversărilor și a manevrelor guvernelor cu majoritate reacționară și a partidelor „istorice”. Astfel, adunarea generală a țăranilor din satul Glogoveni (în fostul județ Vlașca) din 20 septembrie 1944 a adoptat o rezoluție în care se spunea: „Reforma agrară nu poate fi prilej de tirguală între moșieri și reprezentanții țăranilor. Datoria guvernului este să treacă îndată la înfăptuirea ei, pentru că așa cer marile interese ale poporului”³⁶.

Cu ajutorul P.C.R., organizația politică țărănească de masă, Frontul Plugarilor, și-a lărgit sfera de influență, cuprinzînd pături din ce în ce mai numeroase ale țărănimii. În momentul publicării programului de guvernare al F.N.D., organizații ale Frontului Plugarilor existau aproape în întreaga țară, iar numărul membrilor creștea într-un ritm rapid. Comitetele țărănești formate în mare majoritate din membrii Frontului Plugarilor sprijineau cu hotărîre programul de guvernare al F.N.D. Răspunzînd la chemările F.N.D., țăranii participau activ la mitingurile care aveau loc în orașele țării și cu ajutorul muncitorilor trimiși la sate, se ridicau la luptă pentru lichidarea proprietății moșierești.

Intelectualii și păturile mijlocii de la orașe sprijineau de asemenea noul program al F.N.D. În adunările organizate de Uniunea Patrioților și de alte organizații democratice, ei discutau prevederile programului, manifestîndu-și solidaritatea cu acest program.

Sprijinul unanim al maselor populare acordat programului de guvernare al F.N.D. dovedea că cele mai largi mase populare s-au convins din proprie experiență că guvernele cu majoritate reacționară și partidele reacționare duc o politică antipopulară și că numai F.N.D. condus de partidul comunist poate forma un guvern democratic, capabil să asigure satisfacerea revendicărilor economice și politice ale poporului.

Programul de guvernare al F.N.D. a găsit aprobare și în rîndurile anumitor pături ale burgheziei. Tot mai mulți membri de rînd și întregi organizații locale ale P.N.Ț. și P.N.L., dîndu-și seama de caracterul antipopular al politicii cercurilor conducătoare, au părăsit aceste partide și s-au alăturat luptei forțelor democratice. În februarie 1945 au aderat la F.N.D. organizațiile locale ale P.N.Ț. și P.N.L. din Iași, Satu Mare, Bistrița, Dej, organizațiile P.N.Ț. din Romanati, Constanța, Vaslui, organizațiile P.N.L. din Neamț, Dimbovița etc.³⁷.

La 23 februarie 1945 un grup numeros de fruntași ai P.N.Ț. în frunte cu Anton Alexandrescu, pe atunci secretar general al tineretului P.N.Ț., a declarat că se desolidarizează de politica și activitatea reacționară a con-

³⁵ *Scînteia* din 4 februarie 1945.

³⁶ *Scînteia* din 29 ianuarie 1945.

³⁷ P. Nichita, *art. cit.*, p. 11.

ducerii P.N.Ț. și că aderă la programul de guvernare al F.N.D. În declarația făcută cu acest prilej, ei au demascât politica profascistă a lui Maniu, Mihalache și a altor conducători reacționari ai P.N.Ț., legăturile lor strânse cu legionarii, chemînd membrii P.N.Ț. să adere la programul de guvernare al F.N.D.³⁸ La „Comitetul de inițiativă” format de acest grup au aderat multe organizații ale P.N.Ț.

În vederea formării unui guvern democratic, Consiliul F.N.D., discutînd în mai multe ședințe problema colaborării cu gruparea liberală condusă de Tătăărăscu, s-a pronunțat pentru colaborarea cu această grupare³⁹. După insurecția armată, reprezentanții acestei grupări au avut o poziție favorabilă forțelor democratice. În ianuarie 1945, în condițiile trecerii la ocuparea în masă a moșiilor și ale intensificării luptei maselor populare pentru cucerirea puterii, Gh. Tătăărăscu, apreciind în mod realist situația internă și externă a României, a ajuns la concluzia că colaborarea cu F.N.D. în perioada respectivă era în folosul grupării pe care o reprezenta. El s-a declarat de acord cu o parte din reformele democratice preconizate de F.N.D.

Cu toate acestea, în situația istorică de atunci, cînd toate puterile trebuiau mobilizate și dirijate spre distrugerea definitivă a Germaniei hitleriste și refacerea economică a țării, cînd P.C.R. își îndrepta lovitura principală împotriva forțelor de bază ale burgheziei și moșierimii care trebuiau înlăturate de la putere, colaborarea cu gruparea liberală condusă de Tătăărăscu în cadrul unui guvern „constitua un factor pozitiv”⁴⁰. Tactica P.C.R. față de gruparea burgheză a lui Tătăărăscu a fost întru totul justă, deoarece aceasta a înlesnit forțelor democratice să folosească contradicțiile din rîndul claselor exploatatoare pentru îndeplinirea sarcinilor primei etape a revoluției populare.

În acest fel, ca urmare a activității politice și organizatorice desfășurate de P.C.R., cu toate manevrele și eforturile forțelor reacționare de a scinda F.N.D.-ul, de a distruge unitatea de acțiune a forțelor democratice, Frontul Național-Democratic se întărea din zi în zi, devenea o puternică armă în mîna P.C.R. pentru realizarea cu succes a planului său strategic.

„În decurs de cîteva luni după 23 August — arăta Gheorghe Gheorghiu-Dej —, partidul a reușit să cîștige de fapt majoritatea poporului, să faurească un larg front democratic, care cuprindea pe muncitori, țărani, intelectuali, păturile mijlocii de la orașe, masele de femei și tineret, oamenii muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare”⁴¹.

În cursul lunilor ianuarie-februarie 1945, lupta revoluționară a maselor populare conduse de P.C.R. intră într-o fază nouă, faza hotărîtoare a bătăliei pentru putere. În întreaga țară se desfășoară un neîntreput val de

³⁸ *Scînteia* din 25 februarie 1945.

³⁹ În gruparea liberală condusă de Tătăărăscu a intrat o parte din marii capitaliști grupați în special în jurul „Băncii de Credit Român” și o parte importantă a burgheziei mijlocii și a chiaburimii.

⁴⁰ Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvîntări*, ed. IV, p. 103.

⁴¹ Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvîntări*, 1959—1961, p. 12.

mitinguri și demonstrații. în care forțele democratice cereau înfăptuirea neîntârziată a prevederilor cuprinse în programul de guvernare al F.N.D. La marea manifestație populară ținută la 30 ianuarie 1945 în Capitală, cei peste 300.000 de participanți au cerut ca revendicări imediate „Guvern F.N.D.” și „Pământ țăranilor”⁴². La 4 februarie 1945, peste 40.000 de cetățeni din Ploiești, muncitori din fabrici, petroliști și țărani din împrejurimi, demonstrează împotriva guvernului Rădescu, pentru constituirea unui guvern F.N.D. La Constanța, 30.000 de oameni ai muncii demonstrează sub lozincile P.C.R., pentru înfăptuirea aceluiași doleanțe. La Timișoara și la Arad, 60.000 de cetățeni cer aplicarea în practică a platformei F.N.D. și înlăturarea guvernului Rădescu.

Cu sprijinul clasei muncitoare și sub conducerea P.C.R. țărănimea muncitoare intensifică tot mai mult lupta pentru înfăptuirea reformei agrare. La 10 februarie Frontul Plugarilor a adresat maselor țărănești un manifest în care se spunea: „Țărani și țărance! De la guvernul care este acum la putere nu aveți nimic bun de așteptat. Nu avem timp de pierdut... Soarta voastră este în mâinile voastre... adunați-vă puterile și înfăptuiți imediat reforma agrară”⁴³. Răspunzând chemării, Comitetele țărănești, care se estindeau în întreaga țară, confiscau și împărțeau pământul moșierilor⁴⁴. Pînă la 6 martie 1945, marea majoritate a moșiilor boierești fuseseră expropriate și împărțite pe cale revoluționară țăranilor fără pământ și cu pământ puțin.

Se intensifica lupta maselor populare și pentru înlocuirea primarilor, pretorilor și prefecților reacționari. Procesul de ocupare cu forță a primăriilor, preturilor și prefecturilor a cunoscut o creștere continuă, astfel că la începutul lunii martie 1945, din cele 60 de județe existente, în 58 funcționau prefecți aleși de popor. În aceste județe se desfășura o activitate independentă de directivele autorității centrale reacționare⁴⁵.

Acționînd pe baza Platformei F.N.D., prefecții și primarii democrați, cu sprijinul maselor, au luat măsuri pentru reprimarea speculei, aprovizionarea populației cu lemne și combustibil, demiterea elementelor fasciste din organele de stat etc. În județele conduse de prefecți aleși de popor nu au mai fost aplicate deciziile, ordinele și dispozițiile cu caracter antidemocratic date de majoritatea reacționară a guvernului sau de alte organe de stat.

Democratizarea aparatului de stat a fost o formă specifică sub care a început în țara noastră. încă în perioada premergătoare instaurării guvernului de largă concentrare democratică, procesul sfărîmării aparatului de stat burghezo-moșieresc și al creării noului aparat de stat democrat-

⁴² *Scînteia* din 1 februarie 1945.

⁴³ *Frontul Plugarilor* din 10 februarie 1945.

⁴⁴ Fapte concrete privind ocuparea pe cale revoluționară a moșiilor boierești vezi în *Din lupta P.C.R. pentru încheierea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare în bătălia pentru reforma agrară din 1944—1945. Studii și referate monografice*, vol. I, II, III.

⁴⁵ *Scînteia* din 24 iunie 1945.

popular. Menținînd vechea formă de organizare a statului, vechile organe și instituții, masele populare le dădeau un conținut nou, democratic, folosindu-le cu succes în lupta pentru înlăptuirea sarcinilor revoluției⁴⁶.

În luna februarie 1945, în condițiile schimbării raportului de forțe în favoarea revoluției, cînd masele populare puseseră stăpînire pe străzi, dețineau poziții importante în guvern, precum și în numeroase organe locale ale puterii de stat, cînd comitetele țărănești izgoneau pe moșieri, cînd reacțiunea pierdea poziție după poziție, conflictul dintre forțele revoluționare și cele reacționare s-a ascuțit la maximum. Masele populare conduse de P.C.R. acționau hotărît pentru cucerirea puterii, iar forțele reacționare făceau ultimele încercări de a-și păstra puterea politică. Pentru a-și menține pozițiile politice, reacțiunea a încercat să înăbușe în sînge mișcarea revoluționară. Susținut de reacțiunea internă și cîntînd pe sprijinul activ al cercurilor imperialiste străine, Rădescu a hotărît să-și apere poziția sa politică prin folosirea violenței împotriva maselor populare, pășind astfel pe o cale aventuristă și criminală⁴⁷. Forțele reacționare grupate în jurul monarhiei au inițiat provocări fasciste ca aceea din sala „Aro” în București, sau cea de la uzinele „Malaxa”, au modificat componența guvernului fără știrea și consimțămîntul miniștrilor reprezentanți ai F.N.D.

Ca răspuns la provocările fasciste ale lui Rădescu și la acțiunile huliganice ale bandelor fasciste-reacționare, la chemarea F.N.D. s-au ținut puternice demonstrații populare în întreaga țară, la care au participat zeci și zeci de mii de cetățeni, cerînd demisia imediată a guvernului cu majoritate reacționară. În zilele de 10—13 februarie 1945 au demonstrat în Capitală 500.000 de oameni, la Ploiești 60.000, la Brăila 10.000, la Moreni 10.000 etc.

Luînd cuvîntul în numele C.C. al P.C.R. Gheorghe Gheorghiu-Dej, la mitingul ținut în 13 februarie la București, a chemat masele populare la luptă necruțătoare împotriva elementelor fasciste, pentru aplicarea în practică a programului de guvernare al F.N.D. și a asigurat țărănimea de sprijinul deplin al clasei muncitoare⁴⁸.

În aceleași zile, pentru formarea unui guvern F.N.D. au manifestat numeroși oameni ai muncii din Iași, Cluj, Timișoara, Valea Jiului și din alte centre și regiuni ale țării.

Un puternic factor ce susținea uriașa ridicare a maselor conduse de P.C.R. a fost activitatea desfășurată în guvern de reprezentanții F.N.D.,

⁴⁶ Vezi Gh. Țuțui—Al. Gh. Savu, *Lupta maselor pentru instaurarea și consolidarea puterii populare în România, pentru trecerea la revoluția socialistă*, în *Din istoria contemporană a României*, Edit. Științifică, 1965, p. 279—280.

⁴⁷ În ședința Consiliului de Miniștri din 16 februarie 1945, Rădescu a declarat „Am din Dolj, din Dîmbovița, din Ialomița informații că s-a început parcelarea moșiilor. Întreb cu ce drept? În situația pe care o am mă voi opune din toate puterile și dacă este nevoie să ajungem la război civil, îl voi face domnilor, oricare ar fi rezultatul.” (Arhiva centrală a I.I.P., stenograma Consiliului de Miniștri din 16 februarie 1945.)

⁴⁸ *Scînteia* din 15 februarie 1945.

în frunte cu comuniștii. Presiunea mereu crescîndă a reprezentanților forțelor revoluționare asupra majorității reacționare în guvern, îmbinată strîns cu presiunea de jos în continuă creștere a maselor largi populare, a îngustat posibilitatea forțelor reacționare de a se opune mișcării revoluționare. Exprîmînd poziția forțelor democratice față de acțiunile guvernului Rădescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza, a arătat în ședința Consiliului de Miniștri din 21 februarie 1945 că ultimele acte ale majorității reacționare a guvernului, în frunte cu Rădescu, sînt acte dictatoriale, care încalcă în mod grosolan înțelegerea ce stă la baza guvernului și nu sînt compatibile cu un regim democratic. Dr. Petru Groza a demascat pregătirea de către Rădescu a unei lovituri de stat pentru a introduce dictatura militară deschisă. În consecință, el a cerut demisia guvernului⁴⁹. Această cerere a fost sprijinită și de reprezentantul P.S.D. în guvern, Lotar Rădăceanu⁵⁰.

Generalul Rădescu și majoritatea reacționară a guvernului au refuzat să satisfacă cererea forțelor democratice, afirmînd că ei constituie „majoritatea” și sînt în drept să hotărească soarta guvernului, iar dacă „minoritatea”, adică reprezentanții F.N.D. în guvern, vor să demisioneze, sînt liberi s-o facă.

Reprezentantul P.C.R., Gheorghe Gheorghiu-Dej, în cuvîntarea sa, demascînd cu tărie caracterul provocator al poziției lui Rădescu și a majorității reacționare a guvernului a arătat: „Soluția este demisia dv. și noi o vom obține. Vom ridica poporul și vă vom arăta noi ce înseamnă voința poporului”⁵¹.

În fața intenției clar exprimate de Rădescu atît în ședința Consiliului de Miniștri din 16 februarie 1945, cît și în aceea din 21 februarie 1945, P.C.R. și conducătorii F.N.D. au depus toate eforturile pentru a împiedica planurile reacțiunii de a recurge la represii sîngeroase. „Vom împiedica din toate mijloacele încercarea de a transforma lupta din interior în război civil”⁵² — a declarat Gheorghe Gheorghiu-Dej.

În această situație, cînd cercurile reacționare se pregăteau să împingă țara în ghiarele războiului civil, P.C.R. și-a intensificat munca în rîndurile armatei. Din inițiativa partidului, Consiliul F.N.D. a adresat la 22 februarie 1945 un apel către ofițerii, subofițerii și soldații din armată⁵³. Apelul chema armata să se alăture luptei maselor populare împotriva măsurilor fasciste ale lui Rădescu, pentru înfăptuirea programului de guvernare al F.N.D. Apelul cerea ca armata să refuze executarea ordinelor lui Rădescu și a uneltirilor sale îndreptate împotriva poporului.

Succesele obținute prin lupta revoluționară a maselor muncitorești și țărănești, precum și munca directă desfășurată de P.C.R. în armată au

⁴⁹ Arhiva centrală a I.I.P., stenograma Consiliului de Miniștri din 21 februarie 1945, fila 6.

⁵⁰ Ibidem, fila 26.

⁵¹ Ibidem, fila 94.

⁵² Ibidem, fila 76.

⁵³ *Scînteia* din 25 februarie 1945.

constituit factori care au făcut imposibilă folosirea armatei în scopul înăbușirii în sânge a revoluției.

Intensificându-și pregătirile în vederea reprimării sângeroase a acțiunilor revoluționare ale maselor, reacțiunea își alege ca moment al provocării ziua de 24 februarie 1945, când în Capitală și în toate centrele țării au fost convocate de Consiliul F.N.D. întruniri care cereau demisia imediată a guvernului Rădescu.

În București și în cele mai importante centre ale țării se desfășurau în această zi uriașe demonstrații de stradă. În timp ce 600.000 de cetățeni ai Capitalei demonstra pașnic pe Calea Victoriei sub lozinca „Jos Rădescu“, „Vrem guvern F.N.D.“, din clădirea Palatului regal, din Ministerul de Interne și din Prefectura Poliției Capitalei reacțiunea a deschis focul de mitralieră împotriva manifestanților. Atacul reacțiunii s-a dezlănțuit și în alte centre ale țării. În aceeași zi curgea sânge muncitoresc la Craiova, Caracal, Brașov și în alte localități.

Forța poporului în plin avânt revoluționar a dejucat însă planurile reacțiunii. Provocările fasciste au unit și mai strâns rîndurile forțelor revoluționare în jurul P.C.R. Sute de mii de muncitori, țărani, intelectuali și ostași, la chemarea Consiliului F.N.D., plini de ură împotriva reacțiunii și fascismului, cereau demisia imediată a guvernului și deferirea lui Rădescu judecării pentru crimele comise. Demonstrații uriașe au avut loc la Galați, Iași, Timișoara, Brașov, Ploiești, Constanța, Bacău, Brăila, Sibiu, Sf. Gheorghe, Sighișoara și în alte orașe ale țării. În mai multe localități soldații, refuzînd executarea ordinelor lui Rădescu, au demonstrat împreună cu masele populare.

Lupta maselor populare desfășurată în întreaga țară sub conducerea P.C.R., capacitatea partidului revoluționar al clasei muncitoare de a stăpîni toate formele de luptă au dus la prăbușirea încercărilor reacțiunii de a menține puterea politică cu ajutorul forței armate.

Sub presiunea luptei maselor, Rădescu — pe care monarhia și partidele burghezo-moșierești îl puseseră în fruntea acțiunilor de înăbușire a luptei revoluționare — și ceilalți reprezentanți ai reacțiunii din guvern au fost izgoniți de la putere și la 6 martie 1945 a fost instaurat guvernul democrat sub președinția dr. Petru Groza — guvern în care reprezentanții clasei muncitoare aveau rolul preponderent⁵⁴.

Victoria de la 6 martie 1945 a fost cîștigată prin lupta hotărîtă a maselor populare în frunte cu clasa muncitoare, prin unitatea de acțiune între partidul comunist și partidul social-democrat. P.C.R. a reușit într-un timp scurt să demaște și să izoleze principalele forțe reacționare, să unească

⁵⁴ Sub presiunea maselor, Rădescu a fost silit să demisioneze în ziua de 28 februarie 1945, ascunzîndu-se la sediul misiunii engleze în România, de unde a fugit ulterior peste graniță de teama pedepsei care îl aștepta pentru fărâdelegile și crimele săvîrșite. În guvernul instaurat la 6 martie 1945, forțele democratice dețineau președinția Consiliului de Miniștri și 14 ministere din totalul de 17, iar reprezentanților grupării burgheze conduse de Gh. Tătărașcu le reveneau vicepreședinția Consiliului de Miniștri și 3 ministere.

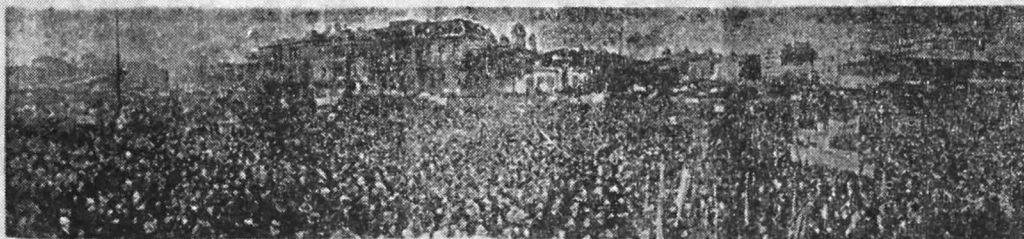
PARTIDUL COMUNIST DIN ROMANIA

Scânteiea

ORGAN AL COMITETULUI CENTRAL al P. C. R.

Telefon: Redacția 5.54.82 — Administrația 5.10.79 — Str. Selezdore No. 8 Et. V.

800.000 cetățeni au salutat erii cu entuziasm formarea guvernului Petru Groza

Un aspect al uriașei manifestații de ieri

O VICTORIE A POPORULUI

Dimineața de 6 Martie 1945 va rămâne în istoria politică a României și în istoria poporului român.

După patru luni de muncă și de luptă fără praguri împotriva reacționarilor și fasciștilor care împiedecă pe toate căile democrația țării și executarea clauzelor Convenției de Armistițiu — avem în fine un guvern de concentrare a forțelor democratice, un guvern Petru Groza. După cele două guverne de coaliție în care democrația reacționară predomină, avem în fine un guvern de concentrare democratică.

După ce dăruim poporului, Aldem, apoi alături Femeilor și în ultimul timp alături tinerilor Rădăscu un vârstă singurei generații, cu voința stăruie însemnă în luptă, inteligență și în fine un ministru de interne devotat maselor muncitoare,

Moștione

Noi opt sute de mii de cetățeni din București și plugarii din satele județelor Ilfov, Iași, Vâlcea și Teleorman, reprezentând toate categoriile sociale, precum și exponenții autentici ai Armatei, ofițeri și soldați, întruși astăzi 6 Martie 1945, în marea adunare cetățenească, salutăm instalarea guvernului Groza, guvern de concentrare democratică, și ne angajăm să-l sprijinim din toate puterile noastre, pentru stăruirea fascismului și răsturnarea țării.

Aspecte

Dimineața de astăzi are loc la Palatul Național Na-

Trăiască Guvernul PETRU GROZA

Comunicatul F. N. D.

În cursul tratativelor pentru formarea guvernului, a fost ministru Dr. Petru Groza a propus partidelor național-fărmec și național-liberal să-și desemneze reprezentanții în guvern, oferind funcțiile din ele către douăzeci (20) miniștri.

Conducătorii acestor partide, d-nii Maniu, Măciac, Lupu și Brătianu au respins aceste oferte.

Faptul în guvernul de concentrare a forțelor democratice, format de d. Dr. Petru Groza, din partea naționalei național-fărmec și național-liberal au înțeles reprezentanții grupurilor disidente ale acestor partide.

Consiliul F. N. D.

Călăul Rădăscu e încolțit

Și-l va rădăscu pe călăul Rădăscu din Cămin?

Sau nașdăscu purtare față de dictatorul atârș, Colonelul Zăharia Brucan și apoi cu lăsa din Proclamația de Vărac, pentru că a dat marelui dăruie sale, lăsat?

Dar poate căre rădăscu nașdăscu crime, diabolică promisiune, împotriva cetățenilor de pînă de marelui din Fiața Palatului la 21 Februarie?

Nu a rădăscu sîngele vîrșat pe căldărul de pînă al străzii cu un înțeles la lăsa cu poate în curmat, fără marelui lăsa de către cetățenii care condusă furi din Ministerul de Interne?

Dar vîrșat, una așa poate de lăsa în lăsa de la Bădă din a lăsa marelui?

Sau marelui îndărădăscu care a avut cetățenii să încore îndărădăscu țării oțire a unei gloriose comandă marelui, poate să marelui să lăsa să marelui alie crime marelui împotriva marelui poporului?

Nu, lăsat să marelui? Călăul Rădăscu a lăsa pe marelui cu lăsa, în pe marelui cetățenii să acceptat lăsa de lăsa în marelui cetățenii lăsa să lăsa în lăsa, pe marelui alie popor a vîrșat pe marelui popor și să lăsa din pînă al guvernului Petru Groza la rădăscu cetățenii să lăsa.

Rădăscu a marelui să lăsa în lăsa de lăsa și să lăsa cetățenii alie dăruie și să lăsa cetățenii să lăsa în lăsa de lăsa.

Ofițeri superiori reintegrați în toate drepturile

OFIȚERI SUPERIORI REINTEGRAȚI ÎN TOATE DREPTURILE

Ministerul de pînă al dat ur-

mișdăscu cetățenii: Umiliți ofițeri, generali și su-

periori de divizia Vădăscu Ră-

scu Constanța, general de brig-

adăscu Cetățenii, general de brig-

în cadrul F.N.D. clasele și păturile sociale interesate în dezvoltarea democratică a țării și să le conducă pas cu pas în lupta revoluționară mereu crescîndă.

Smulgerea puterii politice din mîinile forțelor reacționare, instaurarea regimului democrat-popular, forma dictaturii revoluționare-democratice a proletariatului și a țărănimii sub conducerea proletariatului au însemnat un pas hotărîtor în procesul revoluției populare din România.

*

În privința clarificării teoretice a verigii principale din perioada 23 august 1944—6 martie 1945, se mai poartă încă discuții. După părerea unora, veriga principală în această perioadă a fost sprijinirea războiului antihitlerist⁵⁵. După cum se știe, în această perioadă P.C.R. a lansat lozinca „Totul pentru front, totul pentru victorie!”. Într-adevăr, sprijinirea războiului antihitlerist era o sarcină foarte importantă, deoarece terminarea victorioasă a războiului soluționa una din cele mai importante contradicții care existau pe atunci în România: contradicția dintre forțele largi democratice și fascismul hitlerist care a ținut țara sub jugul imperialismului german. Cu toate acestea, deși războiul antihitlerist a servit în mod nemijlocit cauza suveranității, independenței și libertății țării și a constituit premiza rezolvării a numeroase probleme — el nu a fost și nu a putut să fie pîrghia soluționării tuturor problemelor fundamentale.

După o altă părere, veriga principală în această perioadă a fost reforma agrară⁵⁶. Reforma agrară constituia desigur una din sarcinile fundamentale care stăteau în fața desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice. Realizarea reformei agrare a însemnat un pas mare spre soluționarea contradicției fundamentale a sistemului economic-social al regimului burghezo-moșieresc: contradicția dintre caracterul forțelor de producție și relațiile de producție capitaliste întrepătrunse cu relații de producție semifeudale. Reforma agrară a contribuit la scoaterea maselor țărănești din sfera influenței partidelor „istorice” și a împins masele țărănești pe poziții potrivnice guvernelor cu majoritate reacționară, a contribuit în același timp și la soluționarea contradicțiilor existente între forțele democratice și cercurile reacționare. Cu toate acestea — după părerea noastră — nici reforma agrară nu poate fi considerată veriga principală a tacticii partidului în perioada respectivă. Concluzia aceasta se desprinde din cercetarea strategiei și tacticii P.C.R.

Din documentele de partid, din operele conducătorilor P.C.R. rezultă că în această perioadă a revoluției populare, direcția în care trebuia dată principala lovitură era demascarea partidelor „istorice” (în special a partidului național-țărănesc) și a social-democraților de dreapta și izolarea lor de țărănime, precum și de păturile mijlocii de la orașe. Rațiunea acestei directive a fost atragerea maselor de bază ale țărănimii și păturilor mij-

⁵⁵ N. Kallós, *art. cit.*

⁵⁶ *Ibidem.*

locii de la orașe spre clasa muncitoare, pentru ca ele să ia parte activă, sub conducerea clasei muncitoare, la lupta pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice. Această linie strategică a determinat P.C.R. să lupte în perioada respectivă pentru cîștigarea majorității poporului și să făurească un larg front democratic, menit să cuprindă pe muncitori, țărani, intelectuali, păturile mijlocii de la orașe, masele de femei, tineretul, pe oamenii muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare.

Cadrul organizatoric al rezolvării acestei probleme a fost F.N.D.-ul. Stringerea tuturor forțelor democratice și patriotice în jurul clasei muncitoare în cadrul F.N.D.-ului a fost pîrghia care a promovat soluționarea tuturor problemelor fundamentale în această perioadă a revoluției populare. Organizarea și mobilizarea maselor largi populare în cadrul F.N.D. a constituit premiza rezolvării adecvate a contradicției existente între forțele democratice și forțele reacționare, o premiză a cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare și țărănimea muncitoare.

De la începutul existenței sale, F.N.D.-ul a constituit instrumentul organizării și mobilizării maselor largi populare în desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice. Datorită muncii uriașe desfășurate de P.C.R. pe linia organizării maselor populare, datorită lozincilor F.N.D.-ului care reflectau politica justă a partidului comunist înțeleasă și aprobată de mase, s-a format treptat forța revoluționară conștientă, factorul subiectiv menit să aducă schimbări radicale în dezvoltarea țării. F.N.D.-ul însemna în procesul istoric-social al României de după victorioasa insurecție armată din august 1944 tocmai acea verigă care putea fi smulsă din mîna P.C.R. mai puțin decît oricare alta, care era cea mai importantă în acel moment, de a cărei ținere foarte puternică în mîna depindea instaurarea guvernului prezidat de dr. Petru Groza, act care a marcat o schimbare profundă, calitativă, în conținutul puterii de stat.

Iată de ce ni se pare evident că gruparea tuturor forțelor democratice în jurul clasei muncitoare în cadrul F.N.D., mobilizarea lor la lupta revoluționară, contribuind la soluționarea principalelor contradicții existente pe atunci în România, a însemnat *veriga principală a tacticii Partidului Comunist Român între 23 august 1944—6 martie 1945*, care a constituit pîrghia rezolvării cu succes a tuturor sarcinilor fundamentale ale revoluției populare în acea perioadă.

P. BUNTA

ТАКТИКА РКП В ДЕЛЕ СОЗДАНИЯ ШИРОКОГО ДЕМОКРАТИЧЕСКОГО ФРОНТА В ПЕРИОД С 23-ГО АВГУСТА 1944 ГОДА ДО 6-ОЕ МАРТА 1945 ГОДА

(Р е з ю м е)

В настоящей статье автор анализирует проблемы тактики РКП в связи с установлением народно-демократического строя. Исходя из того определения, что вооружённое восстание в августе 1944-го года было историческим переворотом в жизни румынского народа, статья показывает обстановку, созданную после свержения в стране милитаристской фашистской диктатуры.

Свержение фашистского режима в Румынии не сопровождалось сразу с переходом политической власти в руки представителей народных масс, но оно создало благоприятные условия для успешного развёртывания борьбы народных масс, возглавляемых рабочим классом, руководимых РКП за установление демократического режима, за полное устранение от власти буржуазии и помещиков.

Научно анализируя новые исторические условия при которых развивалась народная революция, начавшаяся с вооружённого восстания, РКП доказала свою способность выработать наиболее подходящую политическую линию, установить верно пути и методы, наиболее соответствующие развёртыванию революции.

В период, непосредственно последующий за вооружённым восстанием от августа 1944 года, перед РКП стояло множество задач. Например, организовать рабочие массы, группировать вокруг РКП все антифашистские и демократические политические силы и мобилизовать их для борьбы за укрепление и расширение результатов, добытых благодаря победе восстания; поддержка антигитлеровской войны, демократизация политической жизни, государственного аппарата; ликвидация феодальных пережитков и установление демократического режима. РКП удалось разрешить успешно все задачи — указывается в статье — благодаря тому, что она сумела выбрать из этого сложного сплетения задач наиболее важное звено. По мнению автора главным звеном тактики партии в период с 23-го августа 1944 года по 6-е марта 1945 года было группирование всех антифашистских и демократических политических сил вокруг рабочего класса в рамках Национального Демократического фронта (НДФ), а также их мобилизация для революционной борьбы. Для того, чтобы доказать этот тезис, в дальнейшем анализируются условия создания НДФ. Платформа от сентября 1944 года, Программа правительственного управления страной от января 1945 года, с помощью конкретных примеров показывается мобилизирующая роль НДФ, доказав как теоретически, так и практически, что НДФ в процессе социально-исторического развития Румынии после победы вооружённого восстания означал главное звено тактики РКП, то звено, которое меньше всех других можно было бы вырвать из рук партии, и от прочного владения которым зависело и установление демократического правительства под председательством Петру Гроза. И этот акт обозначал качественное изменение в содержании государственной власти. НДФ означал — подытоживает статья — звено разрешения с успехом всех задач, стоявших перед РКП в этот период народной революции.